

УДК 331. 45

СУЧАСНИЙ СТАН ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Слободянюк Юлія Юріївна магістрант
Крот Руслана Валентинівна магістрант
VTEI KHTEU
Slobodyanyuk Y.
Krot R.
VTEI KNTEU

Анотація: пропонується аналіз сучасного стану охорони праці в Україні, визначення основних проблем та шляхи їх вирішення, розгляд варіантів створення належних умов праці на кожному робочому місці. Визначено головну мету державної політики України у сфері охорони праці. Проведено аналіз одного із основних показників стану охорони праці - рівня виробничого травматизму та професійної захворюваності. Розглянуто ситуацію, що склалася на ринку праці, яка вимагає підготовки інженерів і фахівців, що володіють науковими знаннями, здатних реалізовувати цілі охорони праці і довілля на різних рівнях. Встановлено, що невичерпним резервом для поліпшення роботи у сфері охорони праці є міжнародний досвід в практичній, нормативній і правовій діяльності.

Ключові слова: охорона праці, виробничий травматизм, професійні захворювання, міжнародний досвід.

Постановка проблеми

У теперішній час в Україні здійснюються соціально-політичні та соціально-економічні реформи. Наша країна переживає етап відмирання централізовано-розподільних форм господарювання і народження економічних відносин у сфері праці, притаманних соціально-ринковій моделі управління. При цьому, природно, змінюються ролі й функції основних суб'єктів підприємницької діяльності: держави, роботодавця і працівника. Цей процес неминуче охоплює й охорону праці – невід'ємну частину будь-якого виробництва, а відтак і систему управління охороною праці.

Згідно із Конституцією, життя людини є найвищою цінністю в Україні. Головним обов'язком кожної країни є забезпечення безпечних нешкідливих умов праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі аспекти системи міжнародно-правової охорони праці знаходили відображення в працях таких науковців, як Беззуб Б. С., Болотіна Н. Б., Волошина С. М., Гогіташвілі Г., Жарков Б. Н., Іванов С. А., Карташкін С. В., Кисельов І. Я., Міхатуліна О. М., Френкель Е. Б. та ін. Однак, проблема міжнародно-правового забезпечення охорони праці є складною та комплексною і потребує подальших ґрунтовних наукових досліджень.

Постановка завдання

Створення належних умов праці на кожному робочому місці, безпека та охорона праці стали актуальнішими проблемами в Україні, оскільки має місце високий рівень захворюваності та смертності серед осіб працездатного віку, підвищений рівень виробничого і побутового травматизму, в тому числі й з летальними наслідками. Відповідно працюючі громадяни, як основні суб'єкти суспільного добробуту, в сучасних умовах життєдіяльності

вимагають належного соціального захисту і посиленої уваги на всіх рівнях управління. Головною метою цієї роботи є аналіз сучасного стану охорони праці в Україні, визначення проблемних питань та шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до досліджень Міжнародної організації праці у світі щорічно близько 337 млн людей стають жертвами нещасних випадків на виробництві і понад 2,3 млн людей помирають від пов'язаних з роботою травм та хвороб. На думку генерального директора МОП Хуана Сомавія, великої кількості виробничих травм, хвороб та смертельних випадків можна було б уникнути за допомогою відповідних управлінських заходів [1].

Головною метою державної політики України у сфері охорони праці є збереження життя, здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності. Об'єктивно оцінюючи охорону праці в Україні, на жаль, слід констатувати, що сучасний її стан не може задовольнити потреби нашого суспільства.

Для того, щоб детально проаналізувати стан охорони праці в Україні, необхідно розглянути показники щодо виробничого травматизму та нещасних випадків за останні роки. Одним із основних показників стану охорони праці є рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності. За 9 місяців 2013 року до робочих органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України надійшло 8409 повідомлень про нещасні випадки на виробництві, в яких постраждало 8670 осіб, в т.ч. 1200 – із смертельним наслідком.

За звітний період страховими експертами (іншими представниками Фонду, які виконують їх обов'язки) взято участь у роботі комісій з розслідування: 148 групових нещасних випадків; 506 нещасних випадків із смертельним наслідком; 713 випадках смерті на підприємстві; 192 нещасних випадків з можливою інвалідністю та 6102 інших випадків.

Кількість нещасних випадків на виробництві збільшилась в Тернопільській області на 28% (з 57 до 73), Черкаській області на 2 випадки (з 92 до 94) та у м. Севастополі на 2 випадки (з 44 до 46). Найбільша кількість страхових нещасних випадків зареєстрована у Донецькій (33,6%), Луганській (12,4%) і Дніпропетровській (8,9%) областях. Кількість травмованих осіб у цих областях складає близько 55% від загальної кількості травмованих по Україні.

До найбільш травмонебезпечних галузей економіки та видів робіт відноситься видобування кам'яного вугілля – кількість травмованих складає 32,5% від загальної кількості травмованих по Україні (2205 осіб, в т.ч. 69 – смертельно).

Найбільша кількість професійних захворювань зареєстрована у Донецькій (31%), Луганській (25,7%), Дніпропетровській (17,3%) і Львівській (13,1%) областях. Кількість профзахворювань у цих областях складає близько 87% від загальної кількості по Україні.

Ріст професійних захворювань відмічається у Донецькій області на 101 випадок (з 1270 до 1371), Львівській – на 187 випадків (з 389 до 576), Луганській – на 118 випадків (з 1010 до 1128), Херсонській – на 6 випадків (з 6 до 12), Запорізькій – на 7 випадків (з 69 до 76).

В структурі професійних захворювань перше місце належить хворобам органів дихання – 70% від загальної кількості по Україні (понад 3046 випадків). На другому місці – захворювання опорно-рухового апарату – 19% (радикулопатії, остеохондрози, артрити, артози – понад 847 випадків). Третє місце за вібраційними хворобами 4% (162 випадки),

четверте – за хворобами слуху – 4% (156 випадків). Найбільше професійних захворювань сталося при видобуванні кам'яного вугілля – 78% від загальної кількості по Україні (3432 особи) [3].

Незадовільні умови безпеки праці, високий рівень виробничого травматизму і професійних захворювань, на думку П. Ізуїти, зумовлені комплексом об'єктивних та суб'єктивних причин. Серед найголовніших із них численні порушення чинного законодавства про охорону праці – з одного боку, та наявність низки істотних недоліків у цьому законодавстві – з другого. Інтеграція України у європейське співтовариство, здійснення ринкових реформ потребують не тільки вдосконалення чинних правових норм, а й створення нових, які відповідають світовим стандартам та вимогам. Ці стандарти, як і вся чинна міжнародна правова система, ґрунтуються передусім на принципах охорони та захисту прав людини і громадянина [4].

Вагомими причинами формування несприятливих умов праці залишаються недосконалі технології, використання застарілого обладнання, машин і механізмів та їх несправність, неефективність та невикористання засобів захисту працюючими, порушення правил охорони праці, режимів праці і відпочинку.

Ситуація, що склалася на ринку праці, вимагає підготовки інженерів і фахівців, що володіють науковими знаннями, здатних реалізовувати цілі охорони праці і доквілля на різних рівнях: у організаціях, установах, соціальних і інженерних службах, здійснювати методологічну, дослідницьку діяльність і що усвідомлюють соціальну значущість своєї професії. Тому необхідно прийняти комплексну програму, для покращення даної ситуації (рис.1).

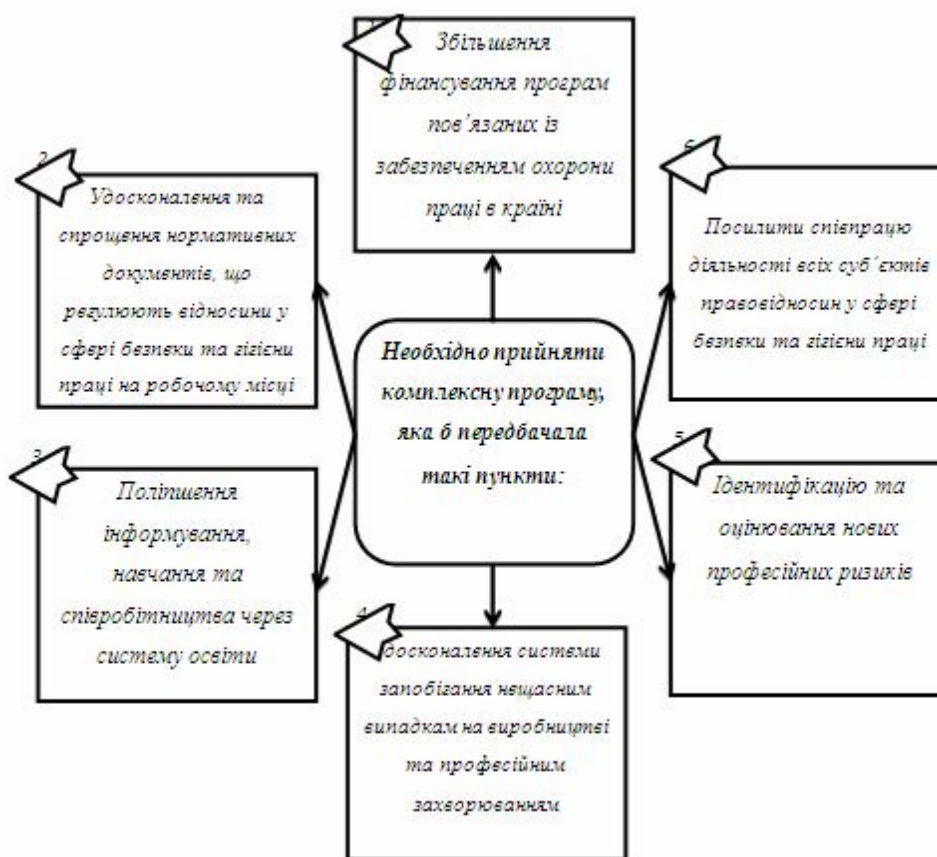

Рис. 1. Комплексна програма для забезпечення безпечних умов праці

Зрозуміло, невичерпним резервом для поліпшення роботи у сфері охорони праці є міжнародний досвід в практичній, нормативній і правовій діяльності. На не меншу увагу заслуговує оголошена в країнах Заходу прихильність пріоритетам, що стосуються перш за все інтересів людини в праці.

Щоб забезпечити безпечну працю на робочих місцях, необхідні кваліфіковані кадри і відповідальне, зацікавлене відношення до реалізації конституційних прав працівників з боку як працедавців, так і керівників на всіх рівнях управління.

Висновки та пропозиції

Безумовно, безпека на ринку праці заслуговує на пріоритет перед останніми чинниками соціально-економічної безпеки. Хоча в умовах сучасного суспільства більшість людей вимушена більше уваги приділяти питанням працевлаштування і заробітної плати, а не проблемам поліпшення охорони праці. Для подолання цих негативних тенденцій необхідно апелювати і до державних інститутів, і до соціальних партнерів, метою ефективною політики яких в цій області повинно стати створення системи по вдосконаленню умов праці і виробничої сфери.

У сучасних умовах розвитку держави та суспільства, на законодавчих засадах державної політики у сфері охорони праці в умовах ринкових відносин, необхідно створити дієвий механізм, за допомогою якого буде впроваджуватись комплекс заходів щодо створення умов праці, які відповідають вимогам збереження життя та здоров'я працівників.

Список літератури

1. Звернення генерального директора МОП Хуана Сомавія з нагоди Всесвітнього дня охорони праці. – МБТ. – Женева, 2011.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV (зі змінами та доповненнями).
3. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України – [Режим доступу]: <http://www.social.org.ua/activity/profilactika>
4. Ізуйта П. О. Основні напрями удосконалення правового регулювання охорони праці в умовах ринкової економіки // П. Ізуйта // Юридичний вісник Причорномор'я. – 2011. – № 1(1) – С. 255–267.
5. Савчук О. В. Охорона праці – міжнародний досвід для України. – http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Tecnic/13_79337.doc.htm – Режим доступу.

References

1. Zvernennya heneralnoho dyrektora MOP Khuana Somavia z nahodi Vsesvitnoho dnya okhorony pratsi. - MBT. - Zheneva, 2011.
2. Zakon Ukrainy « Pro zahalnoobovyazkove derzhavne sotsialne strakhuvannya vid neshchasnoho vypadka na vyrobnytstvi ta PROFESIYNOHO zakhvoryuvannya, Yaki sprychynyly Vtrata pratsezdatsnosti » vid 23 veresnya 1999 roku № 1105 -XIV (Zi zminami ta DOPOVNENNYA).
3. Fond SOTSIALNOHO strakhuvannya vid neshchasnykh vipadkiv na vyrobnytstvi ta PROFESIYNYKH zakhvoryuvan Ukrainy - [Rezhym dostupu] : <http://www.social.org.ua/activity/profilactika>
4. Izuyita P. O. Osnovni napryamy udoskonalennya pravovoho rehulyuvannya okhorony pratsi v umiv rinkovoyi EKONOMIKY / P. Izuyita // Yurydychnyy visnyk Prychornomor'ya . - 2011. - № 1 (1) - S. 255-267.
6. Savchuk O. V. Okhorona pratsi - mizhnarodnyy dosvid dlya Ukrainy. - Http: // www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Tecnic/13_79337.doc.htm - Rezhym dostupu .

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОХРАНЫ ТРУДА В УКРАИНЕ

Аннотация: предлагается анализ современного состояния охраны труда в Украине, определение основных проблем и пути их решения, рассмотрение вариантов создания надлежащих условий труда на каждом рабочем месте. Определены главную цель государственной политики Украины в области охраны труда. Проведен анализ одного из основных показателей состояния охраны труда - уровня производственного травматизма и профессиональной заболеваемости. Рассмотрена ситуация, сложившаяся на рынке труда, которая требует подготовки инженеров и специалистов, обладающих научными знаниями, способных реализовывать цели охраны труда и окружающей среды на различных уровнях. Установлено, что неисчерпаемым резервом для улучшения работы в сфере охраны труда является международный опыт в практической, нормативной и правовой деятельности.

Ключевые слова: охрана труда, производственный травматизм, профессиональные заболевания, международный опыт.

THE MODERN STATE OF LABOUR PROTECTION IS IN UKRAINE

Summary: presents an analysis of the current state of health and safety in Ukraine, the definition of problems and solutions, consideration of options for creating appropriate working conditions at each workplace. The main goal of state policy in the field of occupational health. The analysis of one of the main indicators of labor protection - the level of occupational accidents and occupational diseases. We consider the situation in the labor market, which requires the training of engineers and specialists with scientific knowledge, are able to realize the goal of occupational safety and environment at different levels. Found that inexhaustible reserve for improvement in occupational safety is international experience in the practical, legal and regulatory activities.

Keywords: labor protection, industrial injuries, occupational diseases, international experience.